

Schriftelijke vastlegging in zedenzaken

Auteur: Landelijk Programma Zeden, Kinderpornografie en Kindersekstoerisme

Status Definitief

Versie: 01-12-2016

Rubricering: Niet Vertrouwelijk

Inhoudsopgave

Schriftelijke vastlegging in Zedenzaken	3
Achtergrond van de norm	3
Vraag-antwoordstijl.....	3
Schriftelijke vastlegging studioverhoor	5
Voorlopige samenvatting studioverhoor	5
Schriftelijke vastlegging van het studioverhoor	5
Niet uitwerken van het studioverhoor	5

Schriftelijke vastlegging in Zedenzaken

Ten aanzien van de schriftelijke vastlegging in zedenzaken is in de Politie-instructie Zeden Kinderpornografie en Kindersekstoerisme de volgende uitvoeringsnorm opgenomen:

- *Waar relevant wordt het verhoor in het proces-verbaal weergegeven door middel van vraag-antwoordstijl.*

Het vraagt van de verhoorder om maatwerk te leveren en kritisch te zijn of het bij een bepaalde passage functioneel is de vraag-antwoordstijl te hanteren of niet.

Achtergrond van de norm

De norm, die ook al in de Aanwijzing opsporing en vervolging inzake seksueel misbruik 2011 opgenomen was, is ooit bedoeld om een zo goed mogelijke weergave over de gang van zaken tijdens het verhoor te geven. Uit de schriftelijke uitwerking van de verklaring van een betrokkene (verdachte, slachtoffer, getuige) moet de lezer kunnen opmaken hoe de verklaring precies tot stand is gekomen: spontaan of door (kritische) vragen van de verhoorder.

We onderscheiden een aantal verschillen in de totstandkoming van (passages) van de verklaring. In de eerste plaats kan het gaan om een spontane verklaring van de betrokkene, naar aanleiding van een open vraag: free recall genoemd. De verklaring van een betrokkene kan ook tot stand komen na gericht doorvragen van de verbalisant naar aanleiding van het spontane verhaal van betrokkene (doorvragen vanuit referentiekader betrokkene). Nog anders wordt het als verhoorder tijdens het verhoor (vanuit het referentiekader van rechercheur) kritisch doorvraagt. Betrokkene verklaart dan over iets, waarover hij/zij mogelijk nooit spontaan was begonnen. Tot slot kan de verhoorder tijdens het verhoor terug komen en doorvragen op iets wat betrokkene eerder in het verhoor heeft verklaard.

Vraag-antwoordstijl

Om verwarring bij de lezer te voorkomen, is in eerdere Aanwijzingen voorgesteld om het verhoor (zo veel mogelijk) in vraag-antwoordstijl te verwerken.

In de praktijk blijkt dat deze norm soms (te) strikt wordt toegepast en heeft als bijeffect dat verhoorders een poging doen om de verklaring gelijktijdig woordelijk te verwerken. Het gevolg daarvan is dat een van de verhoorders volledig opgeslokt wordt in het zo letterlijk mogelijk verwerken van de verklaring. Deze werkwijze is voor de meesten niet haalbaar waardoor fouten worden gemaakt en het verhoor te vaak wordt onderbroken om bij te blijven in het weergeven van de verklaring. Bovendien zijn volledig uitgewerkte verklaringen vaak onevenredig lang en onleesbaar. Het schriftelijk verwerken van alle vragen is bovendien niet nodig. De vraag is namelijk niet altijd relevant. Zeker als het gaat om doorvragen over achtergrondinformatie of feiten.

Kortom, de ervaring leert dat het letterlijk schriftelijk verwerken van de verklaring niet altijd de kwaliteit van het verhoor, noch die van de schriftelijke uitwerking ten goede komt en dat het vermelden van alle vragen lang niet overal functioneel is. Bovendien is het letterlijk schriftelijk verwerken van wat betrokkene verklaart sinds de minimaal auditieve registratie van verhoren in zedenzaken niet meer noodzakelijk.

Toch komt de norm terug in de Politie-instructie Zeden. Daarin staat voorgeschreven dat waar relevant de Vraag-antwoordstijl wordt gehanteerd. Over het algemeen geldt dat het vermelden van de vraag alleen relevant is bij zaaksinhoudelijk passages van het verhoor en alleen indien zonder die vraag onduidelijk is hoe het antwoord tot stand is gekomen. Juist bij deze passages is het noodzakelijk om zoveel mogelijk de letterlijk gesproken woorden van de betrokkene te verwerken.

Bij niet zaaksgerichte passages is het meestal niet noodzakelijk volledig de vraag-antwoordstijl te hanteren en/of woordelijk te verwerken. Volstaan kan bijvoorbeeld met het vermelden van de eerste open vraag "Vertel eens wat over je gezinssituatie?".

Vragen die aanmoedigen om verder te vertellen zijn meestal niet functioneel. Voorbeelden hiervan zijn "En toen?" of "Wat/wie nog meer?".

Wanneer is vraag-antwoordstijl noodzakelijk:

- Open vragen die uitnodigen om spontaan te vertellen (free recall)
- Doorvragen vanuit het referentiekader van de betrokkene die gehoord wordt
- Doorvragen vanuit het referentiekader van de verhoorder
- Vraag waarbij een nieuw onderwerp wordt aangesneden of een onderwerp dat eerder tijdens het verhoor aan de orde kwam
- Vragen naar de redenen van wetenschap
- Confrontaties

Schriftelijke vastlegging studioverhoor

Ten aanzien van de schriftelijke vastlegging van studioverhoren is in de Politie-instructie Zeden, Kinderpornografie en Kindersekstoerisme de volgende uitvoeringsnorm opgenomen:

- *In beginsel worden alle studioverhoren in zaken waarin vervolging wordt ingesteld of te verwachten is, of zaken waarin de inhoud van het studioverhoor van invloed kan zijn op vervolgbeslissingen, schriftelijk vastgelegd.*

Voorlopige samenvatting studioverhoor

Na het studioverhoor maakt de zedenrechercheur (zaaksrechercheur in een niet-zedenonderzoek) een samenvatting van het verhoor. Deze samenvatting dient ertoe dat in afwachting van de complete schriftelijke uitwerking, voortgang kan worden houden in het onderzoek. Die samenvatting bevat in ieder geval de Free Recall zoveel mogelijk in de bewoordingen van het kind, alsmede de relevante aspecten voor het onderzoek.

Schriftelijke vastlegging van het studioverhoor

In beginsel worden alle studioverhoren in zaken waarin vervolging wordt ingesteld of te verwachten is, of zaken waarin de inhoud van het studioverhoor van invloed kan zijn op vervolgbeslissingen, schriftelijk vastgelegd. Hierbij geldt dat:

- indien de uitwerking plaatsvindt door de zaaksrechercheur, alle relevante passages woordelijk worden uitgewerkt. In ieder geval zijn dat de instructies, het free recall, alle zaaks inhoudelijke passages en andere passages die relevant kunnen zijn voor het onderzoek. De overige passages, bijvoorbeeld de inleiding, het voor-structureren en afronden kunnen in beginsel worden samengevat.
- indien door een ander dan de zaaksrechercheur, bijvoorbeeld een recherche-assistent of een schrijftolk, wordt uitgewerkt, dient het gehele verhoor woordelijk wordt uitgewerkt.

Niet uitwerken van het studioverhoor

Een beslissing om het studioverhoor niet uit te werken wordt genomen in overleg met de officier van justitie. In dit overleg kan worden besloten het studioverhoor niet schriftelijk vast te leggen, indien:

- het kind niets kan/wil verklaren over het feit;
- het kind niet of slecht verstaanbaar is;
- geen strafrechtelijke vervolging gaat plaatsvinden.

In dit laatste geval, kan het zo zijn dat in een later stadium alsnog blijkt dat er wel een vervolging komt, dan wordt het verhoor alsnog uitgewerkt.